

ГП 1.1.3. Інноваційний розвиток підприємства

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ЗВО СВО «Магістр» спеціальності «Економіка».

Предметом дисципліни є вивчення закономірності, принципи, методи і процеси забезпечення інноваційного розвитку економічних систем за умов глобалізації економіки.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Інноваційний розвиток підприємства» – нормативна дисципліна циклу професійної та практичної підготовки, тісно пов'язана з дисциплінами «Економіка підприємства», «Економіка праці і соціально трудові відносини», «Проектний аналіз», «Макроекономіка», «Організація виробництва», які вивчаються раніше, а також є базою для вивчення дисциплін «Управління проектами», «Стратегія підприємства», «Стратегічне управління підприємством», «Інтелектуальна власність».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» є: формування у студентів знань та вмінь щодо забезпечення інноваційного розвитку економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних управлінських рішень з розвитку економіки на інноваційних засадах.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» є: вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем; дослідження процесу забезпечення результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств; аналіз ефективності інвестування в інновації; набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у здобувачів вищої освіти має бути сформовані наступні елементи компетентності:

знання:

- сучасні організаційні форми здійснення інноваційної діяльності, її основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників;
- методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку національних економік;
- світовий досвід державної підтримки інновацій, методи та моделі їх державного регулювання;
- стратегії виходу підприємств з кризового стану на основі впровадження інновацій;
- інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування;
- імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні;
- основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності в Україні;

вміння:

- обґрунтувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки;
- збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару;
- оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування;
- розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення

ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання;

– ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень засобами ризик-менеджменту;

– економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства;

способи мислення: словесно-логічне, теоретичне, продуктивне, репродуктивне, інтуїтивне, творче;

професійні, світоглядні і громадянські якості: аналітичне мислення, ініціативність, самостійність, послідовність, практичний інтелект, рішучість, уважність, дисциплінованість, цілеспрямованість, емоційно-вольова зрілість, спостережливність, уважність, ініціативність, організованість, відповідальність, гуманізм;

морально-етичні цінності: загальнолюдські, національні, особистісні – осмислена морально-професійна позиція, самоаналіз, саморегуляція професійної поведінки, усвідомлення своїх професійних обов'язків.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години 4 кредитів ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Інновації і циклічність економічного розвитку.

Сутність поняття «інновація», «інноваційна діяльність». Значення інноваційних процесів для ефективної господарської діяльності. Поняття об'єктів і суб'єктів інноваційної діяльності. Класифікація інновацій. Циклічність економічного розвитку. Теорія інноваційного розвитку Й. Шумпетера та її значення для розвитку інноваційної теорії. Сучасні підходи розвитку теорії криз. Особливості циклів економічного розвитку в сучасних умовах.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку.

Сутність економічного розвитку. Типи розвитку економіки. Концептуальні основи управління інноваційним розвитком. Технологічні уклади. Технологічні уклади в Україні.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування.

Оцінка стану інноваційного розвитку країни. Оцінка сучасного стану інноваційного розвитку підприємств України. Чинники формування розвитку виробництва. Позитивні та негативні чинники впливу на інноваційний розвиток національної економіки України. Оцінка рівня інноваційного розвитку підприємств. Визначення чинників впливу на інноваційний розвиток підприємства.

Тема 4. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку.

Ключові завдання створення та функціонування організаційних форм інноваційного розвитку. Головні особливості найпопулярніших організаційних форм інноваційного розвитку: технопарків, технополісів та бізнес-інкубаторів. Характеристика та значення венчурних підприємств у розвитку національної економіки країни. Розвиток організаційних форм інноваційної діяльності у світі. Розвиток організаційних форм інноваційної діяльності в Україні.

Тема 5. Глобальні науково-технічні та інформаційні комунікації в інноваційній сфері.

Сутність поняття «комунікації». Інформаційно-комунікаційні технології. Класифікація інформаційних технологій. Науково-технічна та інформаційна політика в системі пріоритетів міжнародної економічної діяльності. Розвиток інформації в Україні. Особливості інформаційних процесів на підприємствах.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.

Призначення та функції ринку інновацій. Характеристика складових інноваційного ринку. Становлення ринку інновацій в Україні. Європейський досвід розвитку

українського ринку інновацій. Ринок інновацій в аграрному секторі України.

Тема 7. Державна підтримка інноваційного підприємництва.

Основні положення Закону України «Про інноваційну діяльність». Функції суб'єктів державної інноваційної політики України. Характеристика форм державного регулювання інноваційних процесів. Засоби державної підтримки підприємств, що впроваджують інновації у розвинених країнах світу та в Україні. Пріоритетні напрямки державної підтримки галузей національної економіки України.

Тема 8. Національні інноваційні системи.

Поняття та сутність теорії національних інноваційних систем. Основні елементи та підсистеми національної інноваційної системи. Інноваційна система підприємства як складова частина національної інноваційної системи. Особливості національних інноваційних систем країн в умовах глобалізації економіки. Формування національної інноваційної системи України. Розвиток національної інноваційної системи України.

Тема 9. Маркетинг інновацій.

Маркетингове дослідження ринку інновацій. Стратегічна та оперативна складові маркетингу інновацій. Формування системи маркетингу інновацій. Принципи маркетингу інновацій. Структура можливостей інноваційного маркетингу.

Тема 10. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства.

Сутність та особливості стратегічного розвитку підприємства. Теоретичні аспекти формування бізнес-моделі підприємства. Концепції та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Методичні підходи оцінювання бізнес-моделей. Оцінювання функціонуючої бізнес-моделі у співставленні з конкурентами. Формування бізнес-моделі підприємства. Формування стратегії підприємства.

Тема 11. Інноваційний потенціал підприємства.

Сутність інноваційного потенціалу підприємства. Характеристика складових інноваційного потенціалу підприємства. Система оцінки інноваційного потенціалу підприємства. Основні фактори впливу на інноваційний потенціал підприємства. Сучасні підходи до оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства. Інноваційний потенціал аграрних підприємств.

Тема 12. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства.

Значення інноваційних інвестицій у розвитку підприємства. Світовий досвід інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств. Інноваційні інвестиції в українські підприємства. Шляхи створення привабливих умов інноваційного інвестування на підприємстві.

Тема 13. Ризики в інноваційній діяльності та управління ними.

Види ризиків в інноваційній діяльності підприємства. Напрями управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. Етапи управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. Принципи побудови системи управління ризиками інноваційної діяльності. Методи зниження ризиків інноваційної діяльності.

Тема 14. Охорона прав та економіка інтелектуальної власності як складова економічної безпеки інноваційної діяльності.

Поняття інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність на сучасному етапі розвитку національної економіки України. Законодавче регулювання у сфері інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції. Відповідальність за порушення прав інтелектуальної власності.

3. Рекомендована література

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації: Монографія / Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Баланюк О.С. Державна підтримка інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>.
3. Близнюк Т.П. Інноваційна діяльність підприємства в умовах циклічності

розвитку економіки: дис. кандидата екон. наук: 08.00.04 / Т.П. Близнюк. – Харків, 2008. – 329 с.

4. Богацька Н.М., Обущак Ю.О. Інноваційний потенціал підприємства та фактори впливу на нього [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.

5. Богма О.С. Сутність інноваційного потенціалу підприємства / О.С. Богма // Вісник Запорізького національного університету. Серія: Економічні науки. – 2011. – № 1(9). – с. 12 – 15.

6. Бошицький Ю.Л. Інтелектуальна власність в сучасній Україні – актуальні питання модернізації та правового регулювання / Ю.Л. Бошицький // Часопис Київського університету права. – 2013. – № 1. – с. 213 – 217.

7. Бояринова К.О., Костюк А.К. Інноваційний розвиток підприємств: умови, проблеми та перспективи [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://probleconomy.kpi.ua>.

8. Буняк Н.М. Сутність національної інноваційної системи [Електронний ресурс] / Н.М. Буняк // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.

9. Буряк В.О. Сучасні організаційні форми інноваційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kntu.kr.ua>.

10. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / В.О. Василенко. – К.: ЦУЛ, 2003. – 440 с.

11. Віноградова О.Р. Аналіз світового досвіду інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств / О.Р. Віноградова // Економіка промисловості. – 2012. – № 1 – 2. – с. 247 – 251.

12. Віхляєва С. І. Організаційно-економічний механізм управління ризиками інноваційних проектів [Текст] / Т.А. Редчиць, С.І. Віхляєва // Вісник НТУ «ХПІ»: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2010. – №8. – с. 138 – 142.

13. Власова А.М. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник / А.М. Власова. – К.: ЦУЛ, 1997. – 92 с.

14. Волков О.І. Економіка й організація інноваційної діяльності: підручник / За ред. О.І. Волкова, М.П. Денисенка. – К.: Професіонал, 2004. – 960 с.

15. Воронкова Т.Є. Сутність інноваційного потенціалу підприємства / Т.Є. Воронкова, З.Е. Касьян // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Економічні науки. – 2010. – № 1 (51). – с. 168 – 170.

16. Герелес А.В. Інноваційний потенціал аграрного підприємства та управління його розвитком [Електронний ресурс] / А.В. Герелес // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства: Економічні науки. – 2010. – Випуск 104. – Режим доступу: <http://khntusg.com.ua>.

17. Грига В. Особливості формування національних інноваційних систем / В. Грига // Вісник НАН України. – 2009. – № 10. – с. 22 – 35.

18. Гринько Т.В. Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності підприємств / Т.В. Гринько // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2008. – № 628. – с. 438 – 442.

19. Гук З.Б. Фактори і напрями інноваційного розвитку підприємств / З.Б. Гук, Т.В. Лебідь, В.Ю. Самуляк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – № 683. – с. 223 – 227.

20. Дзюбіна А.В. Розкриття змісту поняття «інноваційний потенціал» та визначення його складових / А.В. Дзюбіна // Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: Проблеми економіки та управління. – 2008. – № 628 – с. 72 – 77.

21. Дзяд О.В. Інфраструктура інноваційного розвитку в економіці знань: теоретичні засади визначення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pu.if.ua>.

22. Довбенко В.І. Вибір напрямів інноваційного розвитку підприємств за умов змін стану ринку [Електронний ресурс] / В.І. Довбенко. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua>.

23. Єлець О.П. Організаційні форми інноваційної діяльності [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kpi.kharkov.ua>.
24. Жежуха В.Й. Ризики інноваційної діяльності підприємств / В.Й. Жежуха // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Випуск № 19.2. – с. 177 – 182.
25. Жидяк О.Р. Інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери: регіональний аспект / О.Р. Жидяк // Економіка: реалії часу. – 2012. – № 2 (3). – с. 165 – 168.
26. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 04 липня 2002 р. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
27. Захарченко В.І. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки: [навч. посіб.] / В.І. Захарченко, Н.М. Корсікова, М.М. Меркулов. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
28. Івашковський С. Циклічний розвиток економіки в сучасних умовах [Електронний ресурс] / С. Івашковський – Режим доступу: <http://www.ufin.com.ua>.
29. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: [підручник] / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2010. – 334 с.
30. Інвестиційне забезпечення інноваційного й технологічного розвитку промислових підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.spkneu.org>.
31. Інструменти державної інноваційної політики: зарубіжний досвід [Електронний ресурс]. – Режим доступу: aritu.org.ua.
32. Йохна М.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: підручник / М.В. Йохна, В.В. Стадник. – К.: Академія, 2005.
33. Кафлевський В.В. Інфраструктура ринку інновацій та його складові / В. В. Кафлевський // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2012. – № 4 (70). – с. 27 – 33.
34. Кендюхов О.В. Ризики в системі управління інноваційним процесом [Текст] / О.В. Кендюхов, А.А. Кривчиков, О.Р. Беднарська // Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: видавництво Львівської політехніки. – 2012. – № 739. – с. 150 – 156.
35. Клименко О.В. Управління ризиком інноваційної діяльності підприємства / О.В. Клименко // Вісник НТУ «ХП». – 2012. – № 58 (964). – с. 72 – 76.
36. Князь О.В. Аналіз та оцінювання факторів, які впливають на рівень інноваційного розвитку підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://dspace.nbuu.gov.ua>.
37. Колодійчук А.В. Огляд сучасних теорій інноваційного розвитку промисловості [Електронний ресурс] / А.В. Колодійчук. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
38. Комаріст О.І. Зміст маркетингу інновацій у діяльності підприємства / О.І. Комаріст, Н.І. Алдохіна // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки. – 2012. – Випуск № 1(4). – с. 146 – 150.
39. Копішинська К.О. Структура та контурність функціонування інноваційної системи підприємства / Копішинська К.О. // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 44 (1017). – с. 79 – 85.
40. Корнух О.В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Електронний ресурс] / О.В. Корнух // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
41. Кот Л.Л. Ризики інноваційної діяльності підприємств / Л.Л. Кот // Теоретичні та прикладні питання економіки. – 2013. – Випуск 28. – Т.1. – с. 410 – 418.
42. Крамаренко А.О. Економічне зростання та циклічність економічного розвитку / Крамаренко А.О. // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Економічна серія. – 2009. – № 869. – с. 40 – 45.
43. Лавріненко Ю.М. Теоретичні аспекти визначення сутності інновацій / Ю.М. Лавріненко // Вісник Запорізького національного університету – 2010. – № 2(6). – с. 191 – 195.

44. Лойко Д.М. Захист інтелектуальної власності в контексті економічної безпеки промислового підприємства / Д.М. Лойко // Наукові записки. Серія «Економіка». – 2013. – Випуск 23. – с. 62 – 66.
45. Макаров М.О. Ринок інновацій в аграрному секторі / М.О. Макаров // Економіка АПК. – 2009. – №7. – с. 86 – 90.
46. Македон В.В. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: теорія та методологія / В.В. Македон, Рубець Д.С. // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 45 (1018). – с. 75 – 86.
47. Матросова В.О. Сучасні теоретико-методичні підходи до оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства / В.О. Матросова, Ю.В. Гончар, К.В. Романчук // Вісник НТУ «ХП». – 2013. – № 66 (1039). – с. 86 – 96.
48. Микитюк П.П. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2007. – 400 с.
49. Мороз О.С. Оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства на основі ієрархічної моделі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://intkonf.org>.
50. Москалюк К.В. Теоретичні основи інноваційного потенціалу аграрної сфери України [Електронний ресурс] / К.В. Москалюк // Збірник наукових праць Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – № 22. – Режим доступу: <http://kntu.kr.ua>.
51. Найдюк В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств / В.С. Найдюк // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 3. – с. 251 – 263.
52. Обушак О.О. Адміністративне регулювання у сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності / О.О. Обушак, С.А. Обушак // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 01/2009. – вип.36. – с. 75 – 85.
53. Окландер Т.О. Сутність маркетингу інновацій: новий підхід до тлумачення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com>.
54. Омельченко Р.В. Інноваційні фактори циклічності економічного розвитку / Р.В. Омельченко // Економічний часопис – ХХІ. – 2011. – № 1 – 2. – с. 31 – 34.
55. Павленко І.А. Економіка і організація інноваційної діяльності: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2004.
56. Пересунько З.М. Теоретичні аспекти розвитку інноваційної теорії [Електронний ресурс] / З.М. Пересунько // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
57. Петрова І. Л. Становлення ринку інновацій в контексті економічної безпеки України [Електронний ресурс] / І. Л. Петрова // Ефективна економіка. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>.
58. Підкамінний І.М. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства [Електронний ресурс] / І.М. Підкамінний, В.С. Ціпуринда // Ефективна економіка. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
59. Побірченко В.В. Національні інноваційні системи в глобальній економіці / В.В. Побірченко // Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Врнадського. Серія «Економіка та управління». – 2011. – № 1. – Том 24 (63). – с. 155 – 163.
60. Покатилова В.І. Система управління ризиками інноваційної діяльності / В.І. Покатилова // Економіка АПК. – 2009. – № 5. – с. 87 – 93.
61. Поліщук І. Концептуальні засади маркетингу інновацій на підприємстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua>.
62. Поняття інновацій, їх вплив на економічну систему [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.com>.
63. Попов Д.О. Інноваційний розвиток агропромислового комплексу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua>.
64. Прохорова В.В. Формування системи управлінських інновацій як передумова

- інноваційного розвитку підприємств / В. В. Прохорова // Економіка і управління. – 2012. – № 3. – с. 68 – 73.
65. Ріжко І.А. Маркетинг інновацій І.А. Ріжко, Т.М. Шотік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ena.lp.edu.ua>.
66. Родіонова І.В. Оцінка наукових підходів у визначенні інноваційного потенціалу підприємств / І.В. Родіонова // Економіка промисловості. – 2011. – № 4. – с. 204 – 209.
67. Скляр Є.В., Миронюк Р.В. Інвестиційно-інноваційний розвиток підприємств [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.bsfa.edu.ua>.
68. Соболев В.О. Розвиток теорії криз: узагальнення Й. Шумпетера та сучасні підходи / В.О. Соболев // Науковий вісник Чернівецького університету. Економічні науки. – 2011. – Випуск № 579-580. – с. 35 – 40.
69. Стойко І. Український ринок інновацій та його перспективи у стратегії «Європа 2020» [Електронний ресурс] / І. Стойко, Л. Мельник // Соціально-економічні проблеми і держава. – 2012. – Вип. 1 (6). – с. 164 – 172. – Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua>.
70. Ступак С.М. Маркетинг інновацій в системі управління інноваційною діяльністю підприємства / Ступак С.М. // Науковий вісник Одеського державного економічного університету. Науки: економіка, політологія, історія. – 2009. – № 8 (86). – с. 34 – 42.
71. Телишевська Л.І. Маркетинг інновацій як один із інструментів забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Л.І. Телишевська, Т.А. Майборода, К.С. Підвальна // Економіка промисловості. – 2011. – № 4. – с. 195 – 198.
72. Темненко С.М. Методи оцінки інноваційного потенціалу підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inenbiol.com>.
73. Тертична Л.І. Інноваційний розвиток підприємства як чинник виходу з економічної кризи / Л.І. Тертична, О.О. Очередько // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11. – с. 82 – 84.
74. Ткаченко Н.М. Шляхи розвитку національної інноваційної системи України / Н.М. Ткаченко // Наукові праці Таврійського державного технологічного університету. – 2012. – № 3 (19). – с. 281 – 292.
75. Федірко О.А. Національна інноваційна система як об'єкт державної інноваційної політики / О.А. Федірко // Вісник Інституту економіко-правових досліджень НАН України. – 2010. – № 1(1). – с. 63 – 88.
76. Циглик І.І. Економіка й організація інноваційної діяльності: навчальний посібник / І.І. Циглик. – К.: ЦНЛ, 2004.
77. Циклічність як форма розвитку національної економіки. Теорії циклів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pidruchniki.com>.
78. Шилова О.Ю. Інноваційний потенціал підприємства: сутність і механізм управління / О.Ю. Шилова, Чермошенцева Є.С. // Макретинг і менеджмент інновацій. – 2012. – № 1. – с. 220 – 227.
79. Шилова О.Ю. Місце інвестицій у забезпеченні інноваційного розвитку підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua>.
80. Шовкалюка В.С. Розвиток інноваційної інфраструктури в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eer.org.ua>.
81. Шуміло І.А. Інтелектуальна власність та захист економічної конкуренції: міжнародні аспекти / І.А. Шуміло. – Харків, 2010. – 172 с.
82. Яремко Л. Національна інноваційна система та її формування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mev.lac.lviv.ua>.
83. Ярошенко С.В. Адміністративно-правовий захист прав інтелектуальної власності / С.В. Ярошенко // Адвокат. – 2009. – № 6 (105). – с. 36 – 38.